

UZAY EKONOMİSİNE GENEL BİR BAKIŞ ve UZAY BORSASI

HÜSEYİN KAYA

5-7 Aralık 2025 Gaziantep 'de gerçekleşen yapay zekadan uzay muhasebesi kongresi ekonomik ve stratejik olarak da yeni açılımlar yaptığı kanaatindeyim.

Bunlar

Uzay ekonomisi çağı, uzay turizmi ,uzayda maliyet muhasebesi, uzay ekonomisi borsası ve uzay ekonomisinde vergilendirme gibi konulardır.

Dünya Borsaları Nelerdir?

Dünya borsaları; hisse senedi, tahvil, emtia, döviz ve benzeri finansal varlıkların alınıp satıldığı piyasalardır. Şirketlerin sermaye artırımını için finansman sağlama, yatırım fırsatlarına erişim ve ekonomik göstergelerin takibi için dünya borsaları kullanılabilir. Aynı zamanda birbirinden farklı borsaları tanıyarak yatırım portföyünüzü çeşitlendirmeniz ve olası riskleri daha iyi yönetmeniz mümkün olabilir.

Borsalar; yatırımdan tasarrufa, sermaye ihtiyaçlarından ekonomik büyümeye kadar pek çok finansal konuda etkili rol oynar. Dünya genelinde işlem yapılan en büyük borsalardan bazıları New York, NASDAQ, Londra, Japonya, Amsterdam, Brüksel ve Lizbon borsalarıdır.

Bu konuların içinde bana göre hızla ülkemizde "Uzay Borsası ve ya Uzay Ekonomisi Borsası" kurulmalıdır diye düşünüyorum. Bende bu fikir Ekonomist Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt DİRİCAN hocamın sunumundan sonra aklıma geldi ve kendisiyle paylaştım. Bugün nasıl ki karbon borsası mevcut ise yakın zamanda uzay borsası açılabilir diye düşünüyorum. Bu konuda hızlı hareket edilir ise, Türkiye Uzay Ajansı bünyesinde bir oluşum ile bu konuda öncü olunabilir.

Kurulacak uzay borsasının merkezi de İstanbul olabilir.

Hazır "Yapay Zekadan Uzay Muhasebesine" kongresi ülkemizde yapıldığına göre bu konuda muhasebe, finans, akademik çevreler ve bürokrasi bir araya gelerek bu konuda hızlı adım atmaları gerekir.

Geçmişte karbon borsası diye bir konu yoktu. Ancak bugün geldiğimiz noktada karbon borsası olduğu gibi bu konuda ciddi vergiler de var.

2025 Yılında karbon vergisi uygulanmaktadır. Bu ülkelere örnek ise Danimarka, Finlandiya, Almanya, İrlanda, İtalya, Hollanda, Norveç, Slovenya, İsveç, İsviçre ve İngiltere'yi verebiliriz. Yakın zamanda da bazı sektörlerde olmak üzere Türkiye karbon vergisi uygulayan ülkeler sınıfına girecektir.

Küresel Karbon Piyasalarında 2023'te 949 Milyar Dolar ile Rekor Kırılan bir yıl olmuştur.

Uzay ekonomisi, uzay turizm faaliyetleri ve vergilendirme ;

Bu konuyu SMMM Ayşe Atasoy üstad kongrede anlattı. Uzay ekonomisi 2022 değeri \$400 Mr, 2030 tahmini rakamı ise \$805 Mr 'dir. Uzay turizm rakamı ise yaklaşık olarak 1,58 milyar USD'dir.

Peki uzay turizmi nedir ?

Eğlence, dinlenme ve ya macera amacıyla yapılan ticari uzay yolculuğudur. Sadece yörüngeye gitmekle sınırlı değildir. Karasal uzay turizmi, atmosferik/yörünge altı, astro turizm olarak sayın üstad adlandırdı.

Sektörün öncüleri olarak da; SpaceX, Blue Origin verilebilir.

Turistlerin günlerce konaklayacağı ticari istasyonlar planlandığı için, önümüzdeki 10 yılda uzay turizmi ciddi bir ekonomi yaratacaktır.

Tabi 2035 yılına kadar uzayda ciddi bir ekonomi ortaya çıkacaktır. Bu konuda değerli hocamız Prof. Dr. Süleyman Yükçü maliyet muhasebesi gerekliliği detaylı anlattı.

Bunun yanında, uzay hukuku ve uzay ekonomisinde vergilendirmenin nasıl olacağına ciddi olarak çalışılması gerektiği vardır. Bu noktada bizim önerimiz uzayda vergilendirmenin BM ve Unesco tarafından yapılarak elde edilecek verginin örneğin Afrika'da çocuklara ve dar gelirli ailelere aktarılması yönünde olacaktır.

Bu konuda Ay'ın ilk basamak olacağı ve gök cisimlerinde koloniler kurulacağı belirtilmekte ve buralarda fabrikalar kurularak üretim yapılacağı belirtilmektedir. Ay'ın güney kısmına ABD'nin koloni kurma çalışmalarının olduğu, Çin ve Rusya'nın da çalışmaları hız verdiği belirtilmektedir.

Şu an JP Morgan'ın uzayda veri depoladığı, bu sebeple siber güvenlikten etkilenmediği belirtilmektedir. Uzay ekonomisinde öncelikle tıp ve ilaç sanayinin ön plana çıkacağı belirtilmekte, şu an yapay retinanın başarıyla üretildiği ve yıllık cironun 200 milyar ABD Doları olacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak şu an yer yüzünden 100 km yukarı çıktığınızda yasa ve vergi olmadığına göre, Türkiye olarak hızlı hareket edip, Türkiye Uzay Ajansı'nın bütçesinin 2027 yılında 7 milyar TL olacağı beyan edilmekle birlikte, kanaatimizce bu rakamın daha da arttırılması gerekecektir.

Saygılarımızla